

Український державний університет залізничного транспорту

Затверджено
рішенням вченої ради факультету
прот. № 1 від 18 вересня 2023 р.

Рекомендовано
на засіданні кафедри
прот. № 1 від 18 вересня 2023р.

СИЛАБУС З ДИСЦИПЛІНИ
ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

I семестр 2023-2024 навчального року

освітній рівень перший (бакалавр)

галузь знань 05. Соціальні та поведінкові науки

спеціальність (напрямок підготовки) 051 Економіка

спеціалізація (освітня програма): Економічна безпека підприємства

Час та аудиторія проведення занять: Згідно розкладу - <http://rasp.kart.edu.ua/>

1. Команда викладачів:

Лектор:

Кондратюк Микола Валерійович (кандидат економічних наук, доцент),

Контакти: +38 (057) 730-10-96, e-mail: kondratyuk_mv@kart.edu.ua

Години прийому та консультації: кожен понеділок з 13.00-15.00

Розміщення кафедри: Місто Харків, майдан Фейсрбаха, 7, 3 корпус, 4 поверх, 413 аудиторія.

Веб сторінка курсу <https://do.kart.edu.ua/course/view.php?id=2387>

Додаткові інформаційні матеріали: <http://metod.kart.edu.ua>

Техніко-економічний аналіз діяльності підприємств залізничного транспорту

I семестр 2023-2024

4 курс (денна форма)

Силабус

Лекції:

Практики:

Аудиторія:

Команда викладачів:

Лектор: Кондратюк Микола Валерійович

Контакти: kondratuuk_mv@kart.edu.ua

Години прийому та консультацій: кожен вівторок, четверг з 14.00-16.00

Залізничний транспорт є базовою галуззю економіки України, що забезпечує потреби у внутрішніх і зовнішніх перевезеннях. Залізничний транспорт - багатогалузеве господарство, яке має у своєму складі різні підприємства й організації, які забезпечують виконання перевізного процесу вантажів і пасажирів, різних робіт промислового, непромислового і будівного характеру, а також організацію торгівлі, громадського харчування, житлово-комунального господарства і т. д.

Техніко-економічний аналіз – це система методів дослідження господарської діяльності підприємств залізниці.

Розвиток техніко-економічного аналізу підприємств залізничного транспорту є об'єктивною необхідністю, оскільки:

1) загострення внутрішньої, а більшою мірою зовнішньої, конкуренції вимагає швидких адекватних рішень, прийняти які можна тільки на підставі глибокого аналізу економічного стану підприємства;

2) виживання залізничних підприємств у сучасних умовах більшою мірою визначають економічні фактори, а не соціальні і політичні. Отже, на підприємствах розширяється економічна робота, що вимагає значної аналітичної діяльності;

3) з розвитком техніки процес обробки даних значно спростився. Тому ухвалити неординарне рішення, яке дало б підприємству конкурентні переваги, стало складніше. Для цього необхідна обробка більш розширеної бази економічної інформації, що вимагає не тільки більш глибокого аналізу, але і застосування нових методів економічного аналізу.

Метою даного курсу є надання системних знань про основи техніко-економічного аналізу виробничо-господарської діяльності як на рівні залізниці у цілому, так і на рівні окремих підприємств залізничного транспорту з урахуванням їх специфіки.

Завдання вивчення дисципліни полягають у тому, щоб:

- сформулювати чітке уявлення про місце техніко-економічного аналізу в управлінні діяльністю залізниці (підприємств залізниці), у тому числі у плануванні, контролі, прийнятті управлінських рішень;

- сформулювати навички в застосуванні основних прийомів і методів економічного аналізу при оцінці діяльності залізниці (підприємств залізниці);

- навчити оцінювати обсягові та якісні показники діяльності залізниці (підприємств залізниці), ефективність використання виробничих ресурсів, зниження експлуатаційних витрат і підвищення доходів і прибутку від діяльності;

- навчити використовувати набуті знання у формуванні та виборі управлінських рішень.

Даний курс містить у собі синтезований наявний вітчизняний і закордонний досвід з теоретичних основ техніко-економічного аналізу на залізничному транспорті.

Він охоплює всі основні питання, пов'язані з теорією та практикою техніко-економічного аналізу на рівні залізниці та лінійних і промислових підприємств залізничного транспорту.

Курс має на меті сформулювати та розвинути компетентності студентів, що у сукупності відносяться до загальнокультурних, ціннісно-сміслових, особистісного самовдосконалення, навчально-пізнавальних, творчих, інформаційних, комунікативних, а саме:

- здатність продемонструвати знання і розуміння методики та методів проведення комплексного аналізу діяльності підприємств залізничного транспорту;

- здатність до самостійного пошуку, структурування та відбору потрібної інформації щодо оцінки діяльності підприємств залізничного транспорту;

- здатність оцінювати вплив відповідних факторів на зміну обсягових та якісних показників діяльності підприємств залізничного транспорту;

- здатність оцінювати вплив відповідних факторів на зміну експлуатаційних витрат та собівартості перевезень, витрат діяльності підприємств залізничного транспорту;

- здатність оцінювати вплив відповідних факторів на зміну фінансових результатів діяльності підприємств залізничного транспорту;

- здатність виконувати комплексний аналіз діяльності підприємств залізничного транспорту;

- здатність розуміти та критично осмислювати вплив зовнішніх факторів (у т.ч. тих, вплив яких не можливо оцінити) на діяльність підприємств залізничного транспорту;

- здатність шукати резерви, робити висновки та рекомендації щодо підвищення ефективності діяльності підприємств залізничного транспорту;

- здатність моделювати різні варіанти розвитку підприємств залізничного транспорту в залежності від висновків та рекомендацій, які зроблено за результатами аналізу;

- здатність презентувати власний проект та кваліфіковано вести дискусію щодо шляхів усунення вузьких місць та підвищення ефективності діяльності підприємств залізничного транспорту;

- здатність використовувати набуті знання у формуванні та виборі управлінських рішень щодо підвищення ефективності діяльності підприємств залізничного транспорту.

Чому ви маєте обрати цей курс?

Якщо ви бажаєте отримати знання щодо методології оцінювання діяльності підприємств залізничного транспорту, навчитись робити комплексний, змістовний аналіз їх діяльності з відповідними висновками та рекомендаціями керівництву, *бажаєте стати справжнім, затребуваним аналітиком*, обирайте цей курс!

Від здобувачів очікується: базові знання економіки підприємств та економіки залізничного транспорту, економіки праці та соціально-трудових відносин, економічного аналізу, а також обізнаність в питаннях реформування та розвитку залізничного транспорту України.

Курс містить у своєму складі дві змістовні частини.

Перша присвячена вивченню теоретико-методологічної бази аналізу діяльності підприємств залізничного транспорту та застосуванню її в комплексному аналізі діяльності залізниці за відповідними блоками, починаючи від аналізу обсягових показників і закінчуючи аналізом фінансових результатів та ефективності діяльності.

Друга присвячена вивченню особливостей виконання аналізу діяльності різних підприємств залізничного транспорту. Також в ній розглядаються основні аспекти аналізу діяльності залізничного транспорту України на основі стратегії розвитку Укрзалізниці на період до 2023 року

Команда викладачів і ваші колеги будуть готові надати будь-яку допомогу з деяких найбільш складних аспектів курсу електронною поштою і особисто - у робочий час.

Організація навчання

Цей курс, який вивчається з лютого по травень, дає студентам глибоке розуміння застосування відповідної теоретико-методологічної бази при оцінці діяльності підприємств залізничного транспорту, формулюванні висновків та пропозицій щодо підвищення ефективності діяльності, прийняття правильних управлінських рішень.

Кількість кредитів ECTS – 6.

Лекції – 30 годин.

Практики – 30 годин.

Самостійна робота – 120 годин.

Курс складається з однієї лекції та одного практичного заняття. Він супроводжується необхідним методичним забезпеченням, презентаціями, додатковими актуальними інформаційно-аналітичними матеріалами щодо діяльності підприємств залізничного транспорту. Студенти матимуть можливість застосовувати отримані знання та вирішувати творчі, актуальні питання, проблемні ситуації під час обговорень в аудиторії та розробки курсової роботи.

Техніко-економічний аналіз діяльності ПЗТ / схема курсу

Поміркуй	Лекції	Виконай
	Довідковий матеріал	
	Матеріали з офіціальних інформаційно-аналітичних сайтів	
	Презентації	
	Обговорення в аудиторії	
	Індивідуальні завдання	
	Індивідуальні консультації	
	Іспит	

Практичні заняття курсу передбачають обговорення проблемних, складних, дискусійних питань курсу, актуального інформаційно-аналітичного матеріалу щодо діяльності підприємств залізничного транспорту та захист курсових робіт упродовж вивчення курсу, відповідно до вивчених тем. Виконання завдання супроводжується зануренням у сучасні актуальні дослідження, реальні ситуації, події, які відбуваються на підприємствах залізничного транспорту, це актуалізує та доповнює курс на постійній основі, формує у студента аналітико-інформаційну, комунікативну, творчу компетентності.

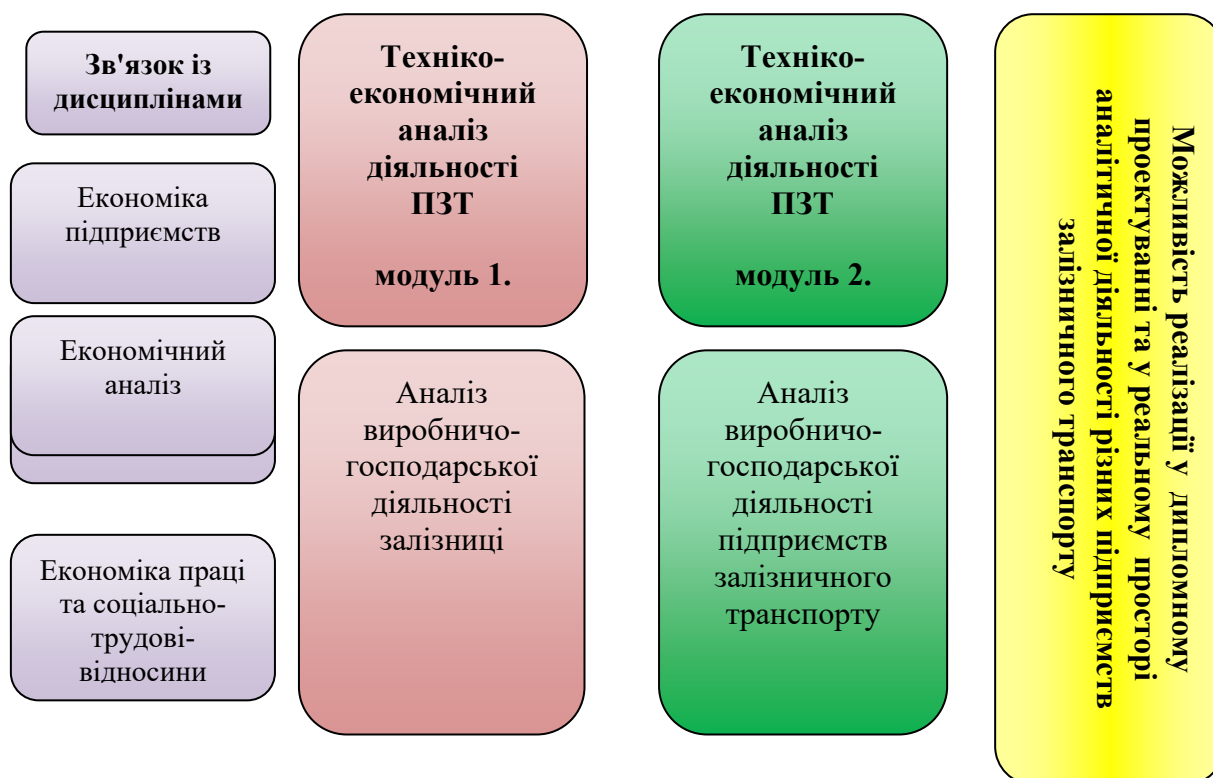
Ресурси курсу

Інформація про курс розміщена на сайті Університету (<http://kart.edu.ua>), включаючи навчальний план, лекційні матеріали, завдання та правила оцінювання курсу.

Додатковий матеріал та посилання на електронні ресурси доступні на сайті Університету у розділі «дистанційне навчання» поряд із питаннями, над якими необхідно поміркувати під час підготовки для обговорення в аудиторії. Необхідна підготовка повинна бути завершена до початку наступної лекції. Ви повинні бути готовими до дискусій та мозкових штурмів – ми хочемо знати, що ви думаєте!

Приклади питань для обговорення наводяться у підручнику за кожною темою курсу.

Теми курсу та його структура

Лекції та практичні заняття

Список основних лекцій курсу наведений нижче. Пильнуйте за змінами у розкладі.
(денна форма навчання)

Тиждень	Кількість годин	Тема лекції	Кількість годин	Тема практичних, семінарських та лабораторних занять
1	2	Лекція №1. Сутність, мета та завдання економічного аналізу	2	Види та принципи економічного аналізу. Класифікація методів економічного аналізу
2	2	Лекція №2. Організаційне та інформаційне забезпечення економічного аналізу	2	Організаційні етапи аналітичної роботи на підприємстві. Інформаційне забезпечення економічного аналізу
3	2	Лекція №3. Методика факторного аналізу	2	Сутність та види факторного аналізу. Типи факторних моделей та прийоми моделювання
4	2	Лекція №4. Аналіз обсягових показників діяльності залізниці	2	Завдання аналізу та показники, які аналізуються.
5	2	Лекція №5. Аналіз вантажообігу та пасажирообігу	2	Аналіз виконання плану вантажообігу. Факторний аналіз пасажирообігу
6	2	Лекція №6. Аналіз ефективності використання основних фондів залізниці	2	Завдання аналізу та показники, які аналізуються. Аналіз стану, руху та структури основних фондів.
7	2	Лекція №7. Особливості аналізу фондівдачі на залізничному транспорті.	2	Фондовіддача на залізничному транспорті. Аналіз ефективності використання рухомого складу.
		МОДУЛЬ		

8	2	Лекція №8. Аналіз використання трудових ресурсів	2	Завдання аналізу та показники, які аналізуються. Аналіз продуктивності праці
9	2	Лекція №9 Аналіз фонду оплати праці	2	Причини зміни середньої заробітної плати . Фактори впливу на фонд оплати праці.
10	2	Лекція №10. Аналіз експлуатаційних витрат	2	Види діяльності, склад витрат та об'єкти аналізу. Формування витрат залізниці.
11	2	Лекція №11 Факторний аналіз експлуатаційних витрат та собівартості перевезень	2	Методика аналізу витрат на виробництво. Моделі факторного аналізу експлуатаційних витрат
12	2	Лекція №12 Аналіз експлуатаційних витрат за елементами витрат.	2	Методика виконання аналізу. Приклад аналізу експлуатаційних витрат та собівартості
13	2	Лекція №13 Резерви зниження витрат та собівартості перевезень	2	Фактори впливу на витрати. Поняття собівартості перевезень.
14	2	Лекція №14 Аналіз фінансових результатів діяльності залізниць	2	Завдання аналізу та показники, які аналізуються. Аналіз доходів від перевезень.
		МОДУЛЬ		
15	2	Лекція №15 Аналіз прибутку від перевезень та резерви підвищення прибутку.	2	Основні фінансово-економічні показники діяльності залізниці. Оцінка ефективності діяльності залізниці.

Правила оцінювання

При заповненні заліково-екзаменаційної відомості та залікової книжки (індивідуального навчального плану) студента, оцінка, виставлена за 100-бальною шкалою, повинна бути переведена до національної шкали (5, 4, 3,) та шкали ECTS (A, B, C, D, E)

Визначення назви за державною шкалою (оцінка)	Визначення назви за шкалою ECTS	За 100 бальною шкалою	ECTS оцінка
ВІДМІННО – 5	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100	A
ДОБРЕ – 4	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89	B
	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	75-81	C
ЗАДОВІЛЬНО - 3	Задовільно - непогано, але зі значною кількістю недоліків	69-74	D
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-68	E

НЕЗАДОВІЛЬНО - 2	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як отримати залік (без повторного вивчення модуля)	35-59	FX
	Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення модуля)	<35	F

Завдання на самостійну роботу:

Студенти обирають варіант для виконання індивідуального завдання, яке розробляється впродовж семестру.

В якості індивідуальних завдань передбачено підготовку та захист студентами розрахункової курсової роботи, що охоплює декілька найбільш важливих тем.

Розділи
1. Аналіз обсягових показників діяльності залізниці
2. Аналіз ефективності використання основних фондів
3. Аналіз використання трудових ресурсів
4. Аналіз експлуатаційних витрат та собівартості перевезень
5. Аналіз фінансових результатів діяльності залізниці

Бали за виконання завдання зараховуються окремо за 100-бальною оцінкою. В модульній оцінці враховується своєчасність виконання розділів роботи та її захист за розділами відповідно до тем лекційних занять, які вже було пройдено. Так, у першому модулі оцінюється виконання першого та другого розділів, у другому – третього - п'ятого. За своєчасне та правильне виконання розділів нараховується до **10 балів** до поточної модульної оцінки.

Перебіг поточного виконання завдання та питання для обговорення надсилаються на e-mail викладача або перевіряються ним особисто.

Відвідування лекцій:

Бали за цю складову не нараховуються взагалі, якщо студент не відвідував більш 50% лекційних занять у модулі без поважних причин. За відвідування лекцій нараховуються бали, пропорційно від загальної кількості лекцій та балів. **Максимальна сума становить 15 балів.**

Ступінь залученості:

Мета участі в курсі – залучити вас до дискусії, розширити можливості навчання для себе та своїх однолітків та дати вам ще один спосіб перевірити свої навички оцінювання діяльності підприємств залізничного транспорту. Участь буде оцінюватися на основі кількості, обґрунтованості та правильності ваших відповідей. Питання, хоча й заохочуються, однак не оцінюються в цьому блоці. Ми намагаємося надати всім студентам рівні та справедливі можливості для підвищення власною залученості. **Максимальна сума становить 10 балів.**

Практичні заняття:

Оцінюються за відвідуваннями (до 5 балів), ступенем правильності виконання розрахункових поточних завдань аналізу діяльності підприємств залізничного

транспорту та стислою презентацією виконаного завдання (до 20 балів).
Максимальна сума становить 25 балів.

Модульне тестування:

Оцінюються за вірними відповідями на тестові модульні питання (20 питань в тесті, кожна вірна відповідь оцінюється в 2 бали). **Максимальна кількість становить 40 балів за модуль.**

Іспит:

- Студент складає іспит за результатами модульного 1-го та 2-го контролю шляхом накопичення балів. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент становить 100 (до 60 балів поточного контролю та до 40 балів тестування). Середнє арифметичне суми модульних оцінок складає заліковий бал. Якщо студент не погоджується із запропонованими балами він може підвищити їх при складанні іспиту, відповівши на питання викладача (Додаток 1).

Команда викладачів:

Кондратюк Микола Валерійович

(<http://kart.edu.ua/kafedra-euvkb-ua/kolectuv-kafedru-euvkb-ua>) – лектор з питань техніко-економічного аналізу діяльності підприємств залізничного транспорту в УкрДУЗТ. Отримав ступінь к.е.н. за спеціальністю 08.00.03 – «Економіка та управління національним господарством» в УкрДУЗТ у 2009 році.

Напрямки наукової діяльності: реформування залізничного транспорту України, удосконалення управління залізничного транспорту України, визначення стратегії розвитку управління залізничним транспортом України.

Кодекс академічної доброчесності

Порушення Кодексу академічної доброчесності Українського державного університету залізничного транспорту є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним. Кодекс доступний за посиланням:

<http://kart.edu.ua/documentu-zvo-ua>

Зокрема, дотримання Кодексу академічної доброчесності УкрДУЗТ означає, що вся робота на іспитах та заліках має виконуватися індивідуально. Під час виконання самостійної роботи студенти можуть консультуватися з викладачами та з іншими студентами, але повинні самостійно розв'язувати завдання, керуючись власними знаннями, уміннями та навичками. Посилання на всі ресурси та джерела (наприклад, у звітах, самостійних роботах чи презентаціях) повинні бути чітко визначені та оформлені належним чином. У разі спільної роботи з іншими студентами над виконанням індивідуальних завдань, ви повинні зазначити ступінь їх залученості до роботи.

Інтеграція студентів із обмеженими можливостями

Вища освіта є провідним чинником підвищення соціального статусу, досягнення духовної, матеріальної незалежності і соціалізації молоді з обмеженими функціональними можливостями й відображає стан розвитку демократичних процесів і гуманізації суспільства.

Для інтеграції студентів із обмеженими можливостями в освітній процес Українського державного університету залізничного транспорту створена система дистанційного навчання на основі сучасних педагогічних, інформаційних, телекомунікаційних технологій.

Доступ до матеріалів дистанційного навчання з цього курсу можна знайти за посиланням: <http://do.kart.edu.ua/>

ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ З ДИСЦИПЛІНИ

Техніко-економічний аналіз діяльності підприємств залізничного транспорту

1. Методика аналізу обсягових показників діяльності залізниці: загальна методика (завдання, показники, інформаційні джерела етапи аналізу, методи).
2. Аналіз вантажообігу залізниці.
3. Аналіз перевезення вантажів, роботи дороги у тонах та вагонах.
4. Аналіз пасажирообігу залізниці.
5. Фактори, які впливають на виконання плану обсягових показників роботи залізниці. Шляхи підвищення ефективності роботи залізниці.
6. Методика аналізу основних фондів залізниці: загальна методика (завдання, показники, інформаційні джерела етапи аналізу, методи).
7. Система показників, що характеризують ефективність використання основних засобів залізниці. Шляхи підвищення ефективності використання основних засобів.
8. Аналіз стану та руху основних засобів залізниці, показників фондівддачі.
9. Методика аналізу використання вантажних вагонів.
10. Методика аналізу використання локомотивів.
11. Аналіз продуктивності вантажного вагону.
12. Аналіз обороту вагону. Причини уповільнення обороту вагону.
13. Аналіз продуктивності локомотиву.
14. Методика аналізу показників з праці залізниці: загальна методика (завдання, показники, інформаційні джерела етапи аналізу, методи).
15. Аналіз трудових ресурсів залізниці.
16. Аналіз фонду оплати праці залізниці.
17. Аналіз продуктивності праці залізниці.
18. Методика аналізу людського капіталу залізниці.
19. Методика аналізу експлуатаційних витрат та собівартості перевезень: загальна методика (завдання, показники, інформаційні джерела етапи аналізу, методи)
20. Причини зростання експлуатаційних витрат та собівартості перевезень. Шляхи зниження експлуатаційних витрат та собівартості перевезень
21. Методика аналізу фінансових результатів діяльності залізниці: загальна методика (завдання, показники, інформаційні джерела етапи аналізу, методи).
22. Аналіз доходів від вантажних перевезень. Шляхи підвищення доходів від вантажних перевезень.
23. Аналіз доходів від пасажирських перевезень. Шляхи підвищення доходів від пасажирських перевезень.
24. Аналіз прибутку від перевезень. Резерви підвищення прибутку від перевезень.
25. Методика аналізу фінансового стану залізниці (підприємства залізниці): загальна методика (завдання, показники, інформаційні джерела етапи аналізу, методи).
26. Аналіз платоспроможності та ліквідності залізниці (підприємства залізниці).
27. Аналіз фінансової стійкості залізниці (підприємства залізниці).
28. Аналіз показників ділової активності залізниці (підприємства залізниці).
29. Аналіз показників ефективності діяльності залізниці (підприємства залізниці).
30. Методика аналізу обсягових та якісних показників діяльності локомотивного депо.
31. Методика аналізу обсягових та якісних показників діяльності вагонного депо.
32. Методика аналізу обсягових та якісних показників діяльності залізничної станції.
33. Методика аналізу обсягових та якісних показників діяльності вокзалу.
34. Методика аналізу обсягових та якісних показників діяльності дистанції колії.
35. Методика аналізу обсягових та якісних показників діяльності вагоноремонтного заводу.
36. Методика аналізу обсягових та якісних показників діяльності колійної машинної станції.

37. Методика аналізу обсягових та якісних показників діяльності дистанції сигналізації та зв'язку.
38. Методика аналізу обсягових та якісних показників діяльності дистанції електропостачання.
39. Методика аналізу обсягових та якісних показників діяльності вагонної дільниці.
40. Методика аналізу витрат та результатів діяльності локомотивного депо.
41. Методика аналізу витрат та результатів діяльності вагонного депо.
42. Методика аналізу витрат та результатів діяльності залізничної станції.
43. Методика аналізу витрат та результатів діяльності вокзалу.
44. Методика аналізу витрат та результатів діяльності дистанції колії.
45. Методика аналізу витрат та результатів діяльності вагоноремонтного заводу.
46. Методика аналізу витрат та результатів діяльності колійної машинної станції.
47. Методика аналізу витрат та результатів діяльності дистанції сигналізації та зв'язку.
48. Методика аналізу витрат та результатів діяльності дистанції електропостачання.
49. Методика аналізу витрат та результатів діяльності вагонної дільниці.
50. Основні аспекти аналізу діяльності залізничного транспорту України на основі стратегії розвитку Укрзалізниці на період до 2023 року.
51. Завдання та виклики розвитку АТ «Укрзаліниця».
52. Аналіз очікувань ключових зацікавлених сторін від діяльності АТ «Укрзаліниця», SWOT аналіз.
53. Ключові цільові показники оцінки ефективності менеджменту АТ «Укрзаліниця».
54. Аналіз поточної ситуації, можливостей, сильних сторін та проблем за бізнес-вертикалями АТ «Укрзаліниця».